

Kankaanpää - Parkanon rautatieasema joukkoliikennekokeilun kilpailuttamisen käynnistäminen ja hankinta

KHALL 05.02.2024 § 52
1686/02.08.00/2024

Valmistelija

Rajamäki Marko

Kankaanpään kaupungin v. 2023 talousarviossa Elinkeinot -tulosalueen yhdeksi toiminnalliseksi tavoitteeksi oli asetettu selvittää mahdollisuus kutsutaksin käyttöön ottoon Kankaanpää-Parkano-välillä (rautatieasema) sekä Kankaanpään sisäiseen liikenteeseen. Työ viivästyí vuoden 2023 osalta, valmistelutyö on edennyt tammikuussa 2024. Parkanon rautatieasemalle suuntautuvan syöttöliikenteen selvitystyössä on saatu tukea asiantuntijaosaamisen muodossa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen joukkoliikenneasiantuntijoilta. Kankaanpään sisäisen asiointi- ja palveluliikenteen osalta selvitystyö etenee toisena, luonteeltaan hieman erilaisena osaselvityksenä.

Joukkoliikenneyhteydet -asiakokonaisuudessa nyt tarkasteltavana olevan yhteyden järjestämisen lisäksi Kankaanpään kaupunki osallistuu seuraavien yhteyksien järjestämiseen tai neuvotteluihin yhteyksien järjestämisestä:

- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen joukkoliikennesopimukset useiden Pohjois-Satakunnan yhteyksien järjestämiseksi 1.6.2024 alkaen (Kankaanpää-Pori, Karvia-Honkajoki-Kankaanpää, Lavia-Kankaanpää ja Jämijärvi-Kankaanpää), KH 27.11.2023.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen joukkoliikennesopimus Honkajoki - Isojoki -yhteyden järjestämiseksi 8.6.2025 saakka (optiolla), KH 22.8.2022
- Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan ELY-keskusten ja alueen kuntien kanssa on parhaillaan käynnissä neuvottelut Parkano - Kankaanpää aamu- ja iltapäiväyhteyden järjestämiseksi 1.6.2024 alkaen nykyisen sopimuskauden päätyttyä. Tämä vuoro palvelee ensisijaisesti Kankaanpäähän saapuvien toisen asteen opiskelijoiden tarpeita. Vuoron aikataulutuksen muuttamisesta samanaikaisesti rautatieaseman syöttöliikennettä palvelevaksi on Kokoomuksen valtuustoaloitteen pohjalta keskusteltu Sataedun, liikennöitsijän ja V-S ELY-keskuksen kanssa. Muutosta ei nähdä tarkoituksenmukaisena erityisesti toisen asteen opiskelijoiden ja opiskelun turvaamisen näkökulma huomioiden (koulun alkamisen odotusajan pidentyminen).
- Edellisen neuvotteluprosessin toisena asiakohtana, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan ELY-keskusten, Jämijärven kunnan ja Kankaanpään kaupungin kanssa on parhaillaan käynnissä neuvottelut Kankaanpää - Tampere aamu- ja iltapäivä bussiyhteyden järjestämisen edellytysten selvittämiseksi syksyille 2024 alkaen. Yhteys palvelisi erityisesti työmatka-, asiointi- ja opiskelijaliikennettä Tampereen kaupunkiseudulle ja takaisin.

Kokonaisuuden ympärillä tehdyn selvitystyön kuluessa on osoittautunut, että Parkanon rautatieasemalle suuntautuvan syöttöliikenteen kokeilu on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa aikataulutettuna, säännöllisenä vuoroliikenteenä kutsuperustaisen liikennöinnin sijaan. Sen sijaan

Kankaanpään sisäisen asiointi- ja palveluliikenteen kohdalla toimivampana ratkaisuna tulisi toimimaan kutsuperustainen liikennöinti.

Kutsuperustaiset liikennöintimallit perustuvat tyypillisimmin lyhyemmän etäisyyden liikennöintiin, Parkanon aseman kaltaisen pidemmän etäisyyden (50 km) liikennöinti aikataulutettuun ja säännölliseen liikennöintiin. Nykyajassa yhä enemmän korostuu asiakkaan mahdollisuus viivyttaa päätöksentekoaan viime hetkeen saakka, käyttääkö julkista yhteyttä vaiko ei tai lähteäkö matkaan ylipäätään. Aikataulutettu säännöllinen liikennöinti antaa siihen mahdollisuuden.

Kankaanpää - Parkanon rautatieasema -liikennöinti toteutettaisiin ensin kokeilujaksona, joka alkaisi kilpailutuksen päätyttyä noin maaliskuun puolivälissä jatkuen kesäkuun alkuun, olisi kesäajan tauolla ja jatkuisi jälleen elokuun alkupuolelta vuoden loppuun. Liian lyhyttä kokeilua ei kannata tehdä, jotta asiakkaat ehtivät löytää palvelun. Tarjouspyyntöön sisällytettäisiin lisäksi optio kevätkaudelle 2025. Kokeilujakson ajopäivien määrä olisi siten yhteensä noin 150. Liikennöinti toteutettaisiin viikoittain maanantaista perjantaihin, aamuisin klo 7.12 Parkanosta kohti Helsinkiä lähtevälle junalle ja alkuillasta Parkanoon klo 17.34 Helsingistä saapuvalta junalta. Reitin suunnittelussa kiinnitettiin huomiota myös Niinisalon varuskunnan nähtävissä oleviin kasvaviin harjoitusjoukkomääriin ja mahdollistetaan siten Niinisalon pienellä kierrolla aiempaa paremmin julkinen kulkuyhteys junalle myös puolustusvoimien tai kansainvälisten joukkojen henkilöstölle. Kyytiin olisi mahdollista nousta lisäksi kaikilta yhteyden varrella olevilta bussipysäkeiltä, näin pyrittäisiin saamaan mahdollisimman paljon maksavia asiakkaita ja näin pienentämään kaupungin nettomaksuosuutta. Koko matkan varrelle sijoittuu suuntaansa lähes 50 bussipysäkkiä.

Hankinta on suunniteltu toteutettavan nk. bruttokustannusmallilla. Bruttokustannusmallissa liikenteenharjoittaja saa kiinteän kuukausittaisen liikennöintikorvauksen ja lipputulot ohjautuvat liikenteen hankkijalle/rahoittajalle (kantaa lipputuloriskin). Nykyisessä markkinatilanteessa bruttosopimusmallilla voidaan arvioida saavutettavan edullisempi kokonaiskustannus, koska tarjoajan ei tarvitse mallissa laskea varmuusvaraa lipputulojen osalta. Näin toimitaan usein hankintojen kohdalla, joissa kuva asiakasmäärästä on vielä hahmottomaton.

Neuvotteluissa yhteyden järjestämisestä V-S Ely-keskus on ilmoittanut, että niukasta valtion määrärahatilanteesta johtuen heidän määrärahansa eivät mahdollista uusien yhteyksien rahoittamista yhdessä kuntien kanssa. Liikennöintikokeilu rautatieasemalle tulisi siten rahoittaa Kankaanpään kaupungin varoin, lisäksi tarkoitus on käynnistää neuvottelu Parkanon kaupungin kanssa kokeilun osarahoittajaksi ryhtymisestä.

Joukkoliikenneyhteyksien toimivaltaisena viranomaisena V-S Ely-keskus on kuitenkin valmis toteuttamaan hankinnan kilpailutuksen ja hankittaessa liikennöinti liittämään se osaksi koko Satakunnan ja Varsinais-Suomen kattavaa Seutu+ -lippujärjestelmää. V-S ELY-keskuksen kanssa on lisäksi neuvoteltu, että koko Seutu+ -lippujärjestelmän käyttöä tukevana toimenpiteenä Kankaanpäähän ollaan perustamassa asiointi- ja palvelupiste (jonkin muun julkisen palvelun yhteyteen, esillä keskusteluissa ovat olleet muun muassa mahdollisesti perustettava International House – asettautumisen ja kotoutumisen infopiste tai kirjasto). Seutu+ -lippujärjestelmään tukeutuminen mahdollistaa rautatieasemayhteyden vahvan markkinoinnin asiakkaille, asiakkaat taas saavat käyttöönsä koko matkatarjonnan kattavan lippujärjestelmän, jolla myös matkaketjujen suunnittelu onnistuu.

Kankaanpää - Parkanon rautatieasema -liikennöintikokeilun rahoitus ei sisälly vuoden 2024 budjettiin. Kokeilun käynnistäminen edellyttää siten lisämäärärahan osoittamisen budjettiin.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää
Päätösehdotus	<p>Kankaanpään kaupunki pyytää Varsinais-Suomen ELY-keskusta käynnistämään Kankaanpää - Parkanon rautatieasema - joukkoliikennekokeilun kilpailutuksen, kokeilun aikaväli maaliskuusta kesäkuun alkuun, kesäajan tauko ja jatkuen jälleen elokuun alusta vuoden 2024 loppuun. Tarjouspyyntö sisältää option vuoden 2025 kevätkaudelle, sen käytöstä päätetään erikseen. Liikennöinti arkisin maanantaista perjantaihin, aamulla Kankaanpäästä Parkanon rautatieasemalle klo 7.12 kohti Helsinkiä lähtevälle junalle, alkuillasta takaisin Kankaanpäähän Parkanon rautatieasemalle klo 17.34 Helsingin suunnasta saapuvalta junalta.</p> <p>Kankaanpään kaupunki hankkii liikenneyhteyskokeilun kilpailutuksen voittaneelta tarjoajalta, mikäli tarjoushinta sijoittuu esillä olleen bruttokustannusarvion hintahaarukkaan. Mikäli tarjouskilpailun edullisin tarjoushinta ylittää sen bruttokustannusten hintahaarukan, johon kaupunki on sitoutunut, asia palaa takaisin kunnalliseen päätöksentekoon. Hankinta on tällöin mahdollista keskeyttää.</p>
Käsittely kokouksessa	Tämän pykälän mukaista asiaa käsiteltäessä kokouksessa oli paikalla elinkeinojohtaja Marko Rajamäki klo 16:00-16:30 ja Elyn Markus Kivelä etäyhteyden välityksellä klo 16:00-16:20.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti jättää asian pöydälle. Kaupunginhallitus päätti selvittää mahdollisuuden kutsutaksiin.
Täytäntöönpano	Varsinais-Suomen Ely-keskus, kirjaamo
Lisätietoja antaa	Elinkeinojohtaja Marko Rajamäki, p. 040 7177578
